

Han bygger broar med mat och musik

Ett stenkast från Järntorget i Göteborg ligger Silvis restaurang. Här har George Totari återskapat ett stycke av sitt förlorade hemland Palestina.

■ Silvis restaurang är en oas i Linnéstadens stenöken. När jag stiger in genom dörren denna januaridag möts jag av Georges varma välkomsthälsning.

– Hur är det med kärleken, har du hittat någon kvinna att leva med? frågar George.

Hans omtänksamhet och bullrande skratt gör mig glad; det är därför jag gärna återvänder till Silvis.

Men denna dag är George mera allvarlig än vanligt. Det palestinska parlamentsvalet nyligen blev en stor framgång för militanta Hamas och det har fått många statsmän att höja rösten.

– Att de hotar med sanktioner nu när det palestinska folket under svåra förhållanden lyckats genomföra ett demokratiskt val är svårt att smälta. Under årens lopp har Israel ofta valt hårdföra män till sina ledare, som till exempel krigsförbrytaren Sharon och terroristen Begin, utan att världens ledare klagat.

– På samma sätt måste Hamas valseger respekteras. Nu är det upp till dem att visa att de vill ha en fortsatt demokratisk utveckling, säger George.

■ Det finns de som påstår att han en gång i tiden själv tillhörde de militanta. Men det är svårt att tro när man i dag hör honom lägga ut texten om fredlig samexistens mellan judar och araber.

– I krig finns inga vinnare, bara förlorare. Jag drömmer om att en dag få se judiska och ara-

biska barn leka, dansa och sjunga tillsammans i Tel Aviv, Jerusalem, Damaskus och Kairo.

George Totari föddes 1946 i Nazaret i Palestina som då styrdes av engelsmännen. Två år senare utropades staten Israel och från den dagen var George en andra klassens medborgare.

– Nej, skriv hellre tredje klassens medborgare, säger han. I Israel står de europeiska judarna överst på samhällsstegen, sedan kommer de orientaliska judarna och därunder palestinierna.

■ På väggen ovanför serveringsbänken med glas och tallrikar hänger en panoramabild över Nazaret. Bilden ser ut att vara hämtad från någon turistbroschyr: solen skiner och lugn råder. Här bodde George tills han var tjugoett.

Men efter sexdagarskriget 1967, då Israel ockuperade Västbanken och Gaza och tvingade tusentals palestinier på flykt, valde han att lämna sitt land och sin familj.

– Jag sökte alternativ, jag ville inte leva som fånge i mitt eget land. Nazaret var klassat som militärt område och så fort vi palestinier ville

förflytta oss krävdes militärens tillstånd.

I Nazaret hade George lärt känna en man från Göteborg. Så han åkte hit. Här hamnade han redan första veckan på en blöt chalmeristfest som avslutades med att män och kvinnor badade bastu tillsammans.

– För mig som kom från en kultur där mycket var förbjudet – särskilt när det gällde alkohol och kvinnor – så var det en chockartad upplevelse, säger George och skrattar.

– Men mina nya vänner tog väl hand om mig. Jag fick låna pengar. Och de hjälpte mig att komma in på universitetet och såg till att jag fick studiemedel.

Studierna gick bra. George läste matematik och nationalekonomi på universitetet. Målet var en doktorsexamen i nationalekonomi.

Han blev nu också politiskt aktiv.

– På den tiden var nästan alla i Sverige på Israels sida, så jag sökte mig till sammanhang på vänsterkanten där man kunde tänka sig att ge oss palestinier sitt stöd.

Men på universitetet var inte alla förtjusta över Georges politiska engagemang. Han upplevde sig ”övervakad och trakasserad” och han tror själv att det var Säpo som låg bakom. Till slut gav han upp den akademiska karriären.

– Jag märkte ibland att mitt rum haft besök och att mina böcker hade öppnats när jag varit borta. Och senare fick jag veta att en professor hindrat en irländsk student från att bli doktorand med motiveringen att de ”redan haft en terrorist på institutionen”.

■ Vid ett besök hemma i Nazaret 1975 mötte han för första gången Silvi, en palestinsk kvinna som bodde i Kuwait. De gifte sig året därpå i Jordanien och Silvi följde med honom till Göteborg.

Nu bytte George den akademiska världen mot mat och musik. 1977 öppnade han sitt första matställe, Kaninen, på Järntorget.

– Det var ett stort steg för mig. Jag blev mer öppen och kunde inte längre tänka bara i svartvitt. När man sysslar med politik och ekonomi fokuserar man lätt bara på motsättningar.

I sin ungdom hade George ofta sjungit i kyrkan hemma i Nazaret och på fester. Nu lärde han sig spela luta och började skriva musik. Det blev fyra skivor med gruppen Kofia och turnéer i flera länder.

1989 lämnade han Järntorget och öppnade Silvis på Nordhemsgatan. Restaurangen är inrymd i en gammal våning med stuckaturer i taket.

Menyn upptas till största delen av Al Mazat som är ett slags orientaliskt smörgåsbord: ett antal små rätter som man kan kombinera som man själv vill. Här hittar man klassiker från Mellanöstern som kafta, hummus och falaffel – men också vinbladsdolmar, torkad oxfilé, kryddig lammkorv, piroger med fårost och mycket, mycket annat.

Som kock är George självlärd.

– När jag kom till Sverige fanns det inga ställen där jag kunde äta palestinsk mat, så det var bara att sätta igång och öva på sig själv, säger han och skrattar.

■ Georges filosofi är att måltiden är ett tillfälle då umgänget är minst lika viktigt som själva maten. Plockandet med de många små rätterna på bordet och den fysiska närheten mellan de ätande gör att kärleksfulla känslor och handlingar kan utvecklas.

Silvis har därför blivit en multikulturell mötesplats. Att George själv är katolik sedan födseln är inget han vill framhålla, tvärtom. På Silvis äter kristna, muslimer och judar sida vid sida.

– När du har en restaurang måste du se varje människa och hennes behov, säger George.

LARS NETTERFORS

lars@netterfors.se

GEORGE TOTARI

Ålder: 60 år i morgon den 1 februari

Yrke: Restaurangägare och musiker

Bor: Nybyggt hus i Björlanda

Familj: Hustrun Silvi, döttrarna Saosann och Mari, sönerna Bassam och Simon

Intressen: Mat, musik och människor

• Publicerad i **Göteborgs-Posten** 31 januari 2006